

УДК [82.09(477.83/.86):821.162.1Шульц]-042.75

МАТОРИНА Наталя – кандидат філологічних наук, доцент, докторант кафедри полоністики і перекладу факультету філології та журналістики, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Воли, 13, Луцьк, 43025, Україна (n.m.matorina@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6012-5663>

Scopus-Author ID: 57290990800

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.53.15>

Бібліографічний опис статті: Маторіна, Н. (2023). До поняття «феномен взаємозв'язків і взаємовпливів між Бруно Шульцом і Галичиною». *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Філологія»*, 53, 121–129, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.53.15>

ДО ПОНЯТТЯ «ФЕНОМЕН ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ І ВЗАЄМОВПЛИВІВ МІЖ БРУНО ШУЛЬЦОМ І ГАЛИЧИНОЮ»

Анотація. Пропонована розвідка завершує цикл авторських досліджень із проблеми взаємозв'язків і взаємовпливів Галичини як найвідомішого українського прикордонного терену й видатного галицького письменника першої половини ХХ ст. Бруно Шульцом з акцентуванням на тих позиціях, які в той чи той спосіб репрезентують галицько-шульцівські стосунки. Проблема багатоаспектна в усіх конкретних її виявах, діалектика цих стосунків теж різноманітна й неповторна, тож, досліджуючи той чи той аспект творчої діяльності Бруно Шульца, неможливо не враховувати їх. Історію шульцівського літературного (і не лише) дискурсу можна в певний спосіб назвати історією Галичини й навпаки. У статті окреслено точки дотику й перетину Галичини й Бруно Шульца як представника відповідної галицької дійсності; схарактеризовано бінарні номени Галичина ↔ представник галицького пограниччя Бруно Шульц; з'ясовано взаємовпливи між галицькою дійсністю та становленням і розвитком Бруно Шульца як всесвітньовідомого митця. Авторка висновує, що взаємовпливи Галичина ↔ Бруно Шульц є багаторівневими: з одного боку, усю розмаїту спадщину галицького митця Бруно Шульца можна вважати наслідком реальної історії буття й розвитку полікультурного та багатонаціонального галицького регіону, оригінальним надбанням міфотворчості галичан, а з іншого, – значну частку інформації, знань і досвіду мешканців краю можна асоціювати з шульцівським літературним, літературознавчим, мистецьким і перекладацьким дискурсом і використовувати, отже, як джерельну базу досліджень про Галичину. Залучення до подальшого аналізу матеріалу з шульцівських листів, роздумів, статей чи образотворчого дискурсу вможливить доповнення й репрезентацію взаємозв'язків Бруно Шульца з Галичиною, сприймання їх крізь призму багатогранної творчості польськомовного письменника єврейського походження.

Ключові слова: шульцознавство, Галичина, Бруно Шульц, галицько-шульцівські взаємовідносини, взаємовпливи, промоція галицьких міст.

MATORINA Natalia – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Doctoral Applicant of the Department of Polonistics and Translation of the Faculty of Philology and Journalism, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13, Voli Avenue, Lutsk, 43025, Ukraine (n.m.matorina@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6012-5663>

Scopus-Author ID: 57290990800

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.53.15>

To cite this article: Matorina, N. (2023). Pro fenomen vzaiemozv'iazkiv i vzaiemovplyviv mizh Bruno Shultsom i Halychynoiu [On the phenomenon of interrelations and interactions between Bruno

Schulz and Galicia]. *Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Serii «Filolohiia» – Problems of Humanities. «Philology» Series: a collection of scientific articles of the Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, 53, 121–129, doi: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2023.53.15> [in Ukrainian].*

ON THE PHENOMENON OF INTERRELATIONS AND INTERACTIONS BETWEEN BRUNO SCHULZ AND GALICIA

Summary. *The offered study completes the series of the author's publications on the investigation of the problem of interrelations and interactions between Galicia as the most famous Ukrainian border territories and one of the prominent Galician writers of the first half of the 20th century, Bruno Schulz, with an emphasis on those points that in one way or another represent the Galician-Schulz interrelations. The problem is multifaceted in all its specific manifestations, the dialectics of such relations is also diverse and unique. The history of Schulz literary discourse can in a certain way be called the history of Galicia and vice versa. In the article the points of contact and intersection between Galicia and Bruno Schulz as a representative of the corresponding Galician reality are outlined; it is characterized by the binary pair of nomens Galicia ↔ representative of the Galician border area Bruno Schulz; the interactions between the Galician reality and the formation and development of Bruno Schulz as a world-famous artist are clarified. The author concludes that the outlined interactions are of equal magnitude: both the entire multifaceted heritage of the Galician artist Bruno Schulz can be considered a consequence of the real history, existence, and development of the multicultural and multinational Galician region and an original product of the myth-making of Galicians and a significant share of information, knowledge, and experience of the Galician direction can be associated with Schulz literary, literary studies, artistic and translation discourse – the source base for research on Galicia. Joining the further analysis of material from Schulz's letters, thoughts, articles, or visual discourse will allow supplementing and representing the dialectics of Bruno Schulz's interrelations with Galicia, seeing them through the prism of the multifaceted creativity of Bruno Schulz, the Polish-language writer of Jewish origin from Drohobych, Galicia, Lviv region.*

Key words: *Schulz studies, Galicia, Bruno Schulz, Galician-Schulz interrelations, interactions, promotion of Galician towns.*

Постановка проблеми. Аби мати всебічне уявлення про літературний і літературознавчий український дискурси, зокрема ХХ століття, потрібно цікавитися, вивчати, досліджувати також мистецьку спадщину іншомовних письменників, які народилися, мешкали чи писали свої твори в Україні, тому що вона є значущим компонентом її національно-культурного простору. Ідеться насамперед про представників літературного пограниччя, а в межах нашої наукової розвідки – пограниччя галицького. До таких митців, поза сумнівом, належить польсько-єврейський письменник Галичини Бруно Шульц (12 липня 1892 р., Дрогобич – 19 листопада 1942 р., Дрогобич). У польському літературознавстві життєпис і творчу спадщину митця вивчають у значно більшому обсязі, ніж українському. У науковому просторі України Бруно Шульца досліджують, за нашими спостереженнями, здебільшого на популяризаторському рівні; комплексне й глибоке вивчення хоч і трапляється, проте відома значно менша

кількість наукових напрацювань. Тож проблема ґрунтовного узагальнювального студіювання багатогранної творчості Бруно Шульца в контексті міжкультурного простору пограниччя цілком на часі.

Одним із пріоритетних завдань сучасного шульцознавства вважаємо об'єднання зусиль науковців різних галузей щодо поглибленого вивчення феномену взаємозв'язків і взаємовпливів між Бруно Шульцом і Галичиною, з якою всесвітньовідомий митець був пов'язаний упродовж усього свого життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників різноаспектно аналізували й аналізують спадщину Бруно Шульца. У межах пропонованої наукової розвідки акцентуємо на шульцезнавчих дослідженнях двох типів: 1) які стосуються спадщини митця як представника галицької літератури пограниччя; 2) які аналізують різноманітні й своєрідні феномени Бруно Шульца, пов'язані

з галицькістю митця. Галицьке літературне пограниччя, зокрема й на матеріалі творчості окремих представників галицького міжнаціонального літературного дискурсу, досліджують А. Павлишин, Л. Айзенбарт, О. Веретюк, М. Гольберт, Ю. Покальчук та ін. На особливу увагу заслуговують матеріали двох перших едіцій Міжнародного фестивалю Бруно Шульца в Дрогобичі «Бруно Шульц і культура пограниччя» (2007), автори яких усебічно висвітлюють заявлену тему; проблеми феноменальності Бруно Шульца студіюють С. Матвієнко, В. Табачковський, П. Сов'як, В. Меньок, Н. Маторіна та ін. Отже, маємо цікаві й різноманітні погляди на феноменальну постать польськомовного письменника єврейського походження з українських теренів Бруно Шульца і на явище культурного розмаїття галицького пограниччя, які, проте, не висвітлюють вповні ані жоден із шульцівських феноменів, ані сфери їх перетину. Попри те що сучасна українська шульціана літературознавчого спрямування постійно поповнюється, наукових праць, присвячених аналізу феноменальності Бруно Шульца все ще бракує, бо окреслену проблематику студіюють переважно побіжно.

Пропонована розвідка завершує цикл авторських публікацій про шульцівський художньо-мистецький дискурс, зокрема про вплив Галичини на Шульца і, навпаки, Шульца на Галичину та про характер зв'язків між ними (Маторіна, 2023). Здійснений у зазначених статтях комплексний аналіз «галицької» концептуальної системи – це той чинник, завдяки якому можуть бути успішно схарактеризовані стосунки *Галичина ↔ Бруно Шульц*, ба більше, у певний спосіб може бути узагальнено й оновлено інтерпретацію літературної творчості Бруно Шульца в міжкультурному просторі галицького пограниччя, що є свідченням **актуальності** наукової розвідки.

Метою статті є дослідження проблеми взаємозв'язків і взаємовпливів між Галичиною як найвідомішим з українських прикордонних теренів й видатним галицьким письменником першої половини ХХ ст. Бруно Шульцом з акцентуванням на тих моментах, які в той чи той спосіб їх репрезентують.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) окреслити точки

дотику й перетину, зокрема культурно-історичні, національні, асоціативно-образні, оцінно-ціннісні тощо, Галичини й Бруно Шульца як представника відповідної галицької дійсності; 2) схарактеризувати співвідношення бінарних номенів *Галичина ↔ представник галицького пограниччя Бруно Шульц*; 3) з'ясувати характер зв'язків між галицькою дійсністю й становленням й розвитком Бруно Шульца як всесвітньо відомого митця.

Особливість об'єкта дослідження, мета статті зумовили застосування таких **методів**: описового; кількісного, компонентного й контекстуально-інтерпретаційного аналізу; аналізу та індуктивного узагальнення отриманих фактів; елементів рецептивного аналізу, заснованого на суб'єктивних враженнях від сприйняття українськомовних шульцівських творів тощо.

Виклад матеріалу. Проблема стосунків письменника й Галичини багатоаспектна в усіх конкретних її виявах, їхня діалектика теж різноманітна, тож, досліджуючи той чи той аспект творчої діяльності Бруно Шульца неможливо не враховувати їх. Історію шульцівського літературного (і не лише) дискурсу можна певною мірою назвати історією Галичини й навпаки.

Отже, домінантою науково-дослідного простору пропонованої розвідки є зіставний аналіз структурно-семантичного наповнення концептуальних комплексів *Галичина*, з одного боку, і *Бруно Шульц як видатний галичанин*, з іншого, крізь призму їхніх взаємозв'язків і взаємовпливів. У процесі дослідження з'ясовано такі питання: «Чи вплинули ознаки і властивості, феномени, асоціативно зумовлені найменування-характеристики, відмінності в історичній, економічній, етнічній, релігійній, культурно-мистецькій, мовній, громадянсько-політичній тощо традиції концептуальної сфери *Галичина* (комплексний «просопографічний портрет» Галичини є результатом узагальнення й систематизації знань та інформації, репрезентованих під час аналізу концептів *галицькість*, *галицьке пограниччя*, *галицька література* як членів концептуальної сфери-системи *Галичина*) на становлення й розвиток одного з найбільш знаних у всьому світі її представників – визначного галичанина Бруно Шульца? Якщо впли-

нули, то в який спосіб? І в чому полягають зворотний зв'язок та зворотний вплив?».

Майже всі українські (і не лише) науковці, мистецтвознавці, літературні критики, шульцознавці, шульцологи, шульцолюби, шанувальники, поціновувачі, популяризатори творчості Бруно Шульца пов'язують його ім'я з Галичиною, галицьким літературним пограниччям, галицьким культурним контекстом, називаючи його видатним галичанином (А. Павлишин), найвідомішим польсько-єврейським письменником Галичини (А. Павлишин), галицько-єврейським письменником (Ю. Андрухович), мешканцем галицької провінції (А. Позднякова), галицьким митцем (Л. Айзенбарт), галицьким письменником (Є. Свенх) тощо. Принаймні, нам не траплялися інші характеристики, хоч дискусії про те, кому «належить» Бруно Шульц і ким він є насправді, тривають досі.

Окреслимо точки зіставлення, дотику, перетину Галичини (акцентуємо на шульцівському періоді: кінець XIX – перша половина XX ст., за потреби хронологічні межі буде більш / менш розширено) з її неповторною ідентичністю, взаємодією культур, мов, релігій, світоглядних уявлень і цінностей та Бруно Шульца як одного з найвідоміших її представників, послуговуючись результатами наших досліджень, у яких проаналізовано концепти *Галичина, пограниччя, галицьке пограниччя, галицьке літературне пограниччя, галицька література, галицькість* (Маторіна, 2023), а також схарактеризуємо рівень взаємозв'язків і взаємовпливів членів пари номенів *Галичина* (з акцентуванням на галицькому літературному пограниччі) ↔ *найвідоміший галицький письменник Бруно Шульц* (= представник галицького літературного пограниччя), компоненти якої перебувають у непростих, іноді навіть складних відношеннях подібності чи опозиції.

Народився Бруно Шульц і провів майже все життя в Дрогобичі, невеличкому українському місті на Львівщині, яку в географічно-територіальному сенсі сприймають частиною Галичини як за часів Бруно Шульца, так і досі. Дрогобич тих часів – тиха й спокійна провінція з 20–30-ма тисячами мешканців, тут пройшло безхмарне дитинство Бруно Шульца. За твердженнями шульцологів, малий Бруно

був дуже допитливим і спостережливим у пізнанні щоденної дрогобицької дійсності: родинна крамниця, постійно заклопотаний батько серед тюків тканин, численні покупці, заклопотана через величезну кількість родинних обов'язків мати; успішне навчання в гімназії тощо.

Саме дитинство, як зазначав Бруно Шульц, стало для нього невичерпним джерелом натхнення: «Мистецтво, яке мені найближче – це вміння повертатися в минуле, у дитинство. Коли б була можливість спрямувати час у зворотний бік, якоюсь прихованою стежкою потрапити в дитинство, знову пережити його повноту і всеоб'ємність – це стало б надбанням «геніальної, месіанської доби», яку обіцяють і якою клянуться всі міфології світу».

Найвідоміший дослідник творчості Бруно Шульца Єжи Фіцовський стверджував, що дитинство митця проминуло разом з рештками епохи патріархального купецтва, яку він ще застав. Пізніше завдяки розпочатому видобутку нафти (саме в Дрогобичі був розташований найбільший у Галичині нафтопереробний завод) добра провінція трансформується: розвиток нових форм, симптоми змін дійсності свідчили, на жаль, про загибель «краю дитинних літ» (Фіцовський, 2014). Нафтовий бум в околицях Борислава й Дрогобича призвів до різкого наступу цивілізації (і не лише в позитивному значенні цього поняття) на тихе старосвітське місто з його певним укладом життя, традиціями та ритуалами, що так само посприяло кардинальним змінам у житті родини Шульців: банкрутство батьківської справи; хвороба батька; вступ Бруно до Львівської політехніки, навчання з перервами (без особливого задоволення); погіршення стану здоров'я, хвороба, депресія; повернення в Дрогобич тощо. А потім – Перша світова війна з її надзвичайно негативними і для суспільства загалом, і для родини Шульців зокрема наслідками; розпад потужної Австро-Угорської імперії; нездорова атмосфера міжвоєнного періоду, коли тільки-но закінчилася Перша світова війна, а в повітрі вже віяло Другою... 1939 року спалахнула Друга світова війна. Бруно Шульц переживає в Дрогобичі прихід нацистських і відхід радянських військ. Усі ці реалії разом з неймовірним розмахом

художньої уяви Бруно Шульца посядуть місце в шульцівській – спочатку пластичній, а згодом і літературній – творчості.

Національний склад населення Галичини (кількісні дані кінця XIX – поч. XX ст.) був такий: українці – 64,5 %, поляки – 21,0 %, євреї – 13,7 % (Бруно Шульц походив із полонізованої єврейської родини), німці – 0,3 %, інші національності – 0,5 %; їхні представники зазвичай співіснували мирно; міста були здебільшого польсько-єврейськими, села – українськими. Отже, це український, польський та єврейський «образи» Галичини. Цікаво, що право називати Бруно Шульца національним митцем дотепер виборюють представники різних національностей, які на початку минулого століття населяли його рідне місто Дрогобич, але, «хоч очевидно є належність творчості Бруно Шульца до трьох культур, насправді ж вона міцно вписана у контекст світової культури» (Філевич, 2021).

За часів Бруно Шульца Галичина була епіцентром протистояння різних державних утворень (в історичному сенсі): Австро-Угорщини (Галичина потрапила до складу австрійської її частини) (1867 – 1918); Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1919); Української Народної Республіки (1919); Польської Республіки (1919 – 1939); 17 вересня 1939 р. на підставі «пакту Молотова-Ріббентропа» на територію Галичини зайшли радянські війська й Галичину включили в склад радянської України; 1 серпня 1941 р. Галичину окуповано німецькими військами; створено Distrikt Galizien у складі заснованої нацистами Генеральної губернії («на чолі з призначуваним із Берліна губернатором і з німецькою урядовою мовою» (Павлишин, 2021, с. 8)) (1941 – 1944). Це переважно німецький, польський (чи польсько-український) і радянсько-український «образи» Галичини. Не дивно, що дослідники називають Бруно Шульца оригінальним мандрівником: залишаючись у рідному Дрогобичі, він за життя зумів «відвідати» різні держави.

Галичина є одним із своєрідних прикордонних регіонів України; факт належності Галичини до т. зв. пограничних теренів є надзвичайно важливим у контексті підтвердження наявності особливого культурного галицького феномену: як зазначають майже всі дослідники, «поняття *пограниччя* важливе, бо напов-

нене сенсами й дуже продуктивне. <...> Найцікавіше <...> відбувається або в центрі, або геть на пограниччі» (Плохій, 2020).

За релігійними ознаками Галичина – поліконфесійне утворення: римо-католики, греко-католики, іудеї (саме у Дрогобичі була найбільша в Галичині синагога), протестанти, православні та ін. Батьки Бруно Шульца майже не дотримувалися єврейських звичаїв, зокрема релігійних, і вели світський спосіб життя.

У мовленнєвому плані Галичина була багатомовною. Бруно Шульц з родиною спілкувався переважно польською; вільно володів німецькою, що на час його дитинства і юності була офіційною мовою Австро-Угорщини; із дрогобичанами спілкувався й русинською (українською), і на їдиші. Значну частину прозових творів письменник написав польською, а відомі шульцознавці стверджують, що частина творів написана й німецькою мовою.

Завдяки з'ясуванню взаємовпливів між галицькою дійсністю й становленням і розвитком Бруно Шульца як всесвітньовідомого митця можна сформулювати основні тези, на яких акцентує авторка дослідження.

Стосунки між Бруно Шульцем і Галичиною, поза сумнівом, прочитуються чітко; вони мали наслідком достатньо суттєві впливи один на одного. Об'єднувальною ланкою членів аналізованої бінарної пари є поняття *галицькість*, що аж ніяк не заперечує єврейське походження письменника чи належність його до польської літератури тощо. Щодо цієї проблеми серед розмаїтих поглядів ми виокремлюємо позицію Юрія Андруховича, який, на нашу думку, влучно розв'язав проблему багаторічних історико-культурологічних дискусій, навіть баталій щодо належності Бруно Шульца конкретній літературі – польській, німецькій, українській, єврейській тощо: «Можна сказати, що Бруно Шульц – це галицько-єврейський письменник. А в цьому «галицько» вже закладено те, що він, наприклад, польськомовний» (Андрухович, 2022).

Отже, вважаємо Бруно Шульца галицьким євреєм, класиком польської літератури, співцем особливої української «потаємної» провінції, символічний містичний портрет якої, за твердженням дослідників його творчості, залишив нащадкам.

Вербалізатори бінарної опозиції *феномен* ↔ *Бруно Шульц* є синонімами завдяки тій самій галицькості з її винятковістю, інакшістю, надзвичайністю, незвичайністю, окремішністю, оригінальністю, особливістю, рідкісністю, своєрідністю, унікальністю тощо, пор.: винятковість, інакшість, надзвичайність, незвичайність тощо – це про феномени; Бруно Шульц – митець оригінальний, особливий, рідкісний, непересічний і таке інше, тому що його сформувала Галичина з її галицькістю. Літературні твори Бруно Шульца наочно підтверджують, що його художній творчості притаманна неординарність у всьому: у змісті художніх творів, авторській концепції, у художньому відбитті дійсності тощо.

Узагальнені конотації концепту *галицькість* такі: національна державність, демократія, Європа, НАТО, місіонерство Галичини, європейськість Галичини; певна відособленість галицьких традицій і культури; своєрідна ностальгія за Австро-Угорською імперією тощо, вони збігаються з аналогічними шульцівськими властивостями, зокрема шульцологи (і не лише) констатують: «Шульц – свідчення європейськості України» (Гольберг, 2014); «Галицька література» – це та частина письменства галицьких літератур, яка не могла би постати й існування якої немислиме без австрійської Галичини як політико-адміністративного, культурного і в кожному сенсі іншого утвору» (Прохасько, 2013) тощо.

У дослідженнях галицько-шульцівських стосунків ідеться про певні особливості в межах одного національного проєкту – українського: так, Галичина, галичанство та їх своєрідна галицькість – це, безперечно, про окрему субетнічну групу, яка тривалий час розвивалася майже окремо від основної частини українського етносу й завдяки впливу різноманітних чинників набула помітних відмінностей, викристалізувала власні особливі характеристики, але попри це Галичина (і відповідно галичани, галичанство, галицькість, галицьке пограниччя, галицьке літературне пограниччя тощо) – це частина українського етносу; ба більше, наявність, на нашу думку, регіональних відмінностей, зокрема галицьких, сприяє збагаченню українськості загалом. Підтвердженням таким висновкам є міркування Ю. Андруховича: Бруно Шульц – «це

польський письменник із галицько-єврейським корінням. ... «Галицько», що включає в себе, безумовно, перспективу. Перспектива полягає в тому, що це невіддільний від України культурний феномен – Галичина. І це робить Бруно Шульца до певної міри українцем. Виходить, що з сучасного розуміння українства як певного політично-культурного феномена, який має вимір не лише ретроспективний, але й перспективний, можна казати, що він теж до певної міри належить українській культурі» (Андрухович, 2022).

Бруно Шульц виявив себе талановитим фахівцем у багатьох царинах – саме «плюралізм» талантів наявний у творчості митця. У всьому світі Шульц відомий як рідкісний митець з унікальним синтезом різнопланових здібностей в одній особистості, а саме: талановитий письменник і літературний критик, епістолограф, теоретик літератури, філософ, художник, живописець, маляр, рисувальник і графік, педагог, перекладач тощо. Але основним талантом (у контексті окресленої проблематики) щодо питання про зворотний вплив Бруно Шульца на Галичину насамперед потрібно вважати його талант бути дрогобичанином, галичанином (у найширшому сенсі цього поняття), талановитим, вдячним, люблячим, «знаним і незнаним» (див.: <http://surl.li/hgqlo>), «незвичайним і впізнаваним» (див.: <https://zbruc.eu/node/112509>).

Саме галицький Дрогобич – *Циноманове місто, Столиця Всесвіту, Республіка мрій, Зірчата вічність, Геніальна епоха, надбання Бруно Шульца* – став центральним персонажем власне всієї творчої спадщини Бруно Шульца. Місто, де талановитий митець народився; місто, яке виплекало генія; місто, де він прожив більшу частину життя і трагічно загинув; місто, спогади про яке письменник закарбував у своїх творах: «Там, де мапа країни стає дуже вже південною, вигорілою на сонці, потемнілою та спаленою літніми погодами, наче стигла грушка, там і лежить вона, ніби кіт у сонячному кружку, – ота вибрана земля, та особлива провінція, те єдине на світі місто» (Шульц, 2017, с. 339).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Справжній митець не може творити без орієнтації на ті умови й ту дійсність, де формувався як творча особистість. Гали-

чина кінця XIX – першої половини XX ст. – це той терен, те середовище, той особливий галичанський клімат, у якому народився, жив і творив непересічні художні й образотворчі мистецькі шедеври знаній у всьому світі дрогобицький геній Бруно Шульц. Він у відповідь на все те позитивне й добре, що дала йому Галичина, своєю багатоманітною творчістю сприяв «поширенню культур, етносів, часом ідей чи системи цінностей» (Vabiński, 1997, с. 21) галицького пограниччя.

Взаємовпливи *Галичина ↔ Бруно Шульц* вважаємо багаторівневими: як усю багатоманітну спадщину галицького митця Бруно Шульца можна вважати наслідком реальної історії, буття й розвитку полікультурного й багатонаціонального галицького регіону й оригінальним надбанням міфотворчості галичан, так і значну частку інформації, знань і досвіду галицького спрямування можна асоціювати з шульцівським літературним, літературознавчим, мистецьким і перекладацьким дискурсом, який можна використовувати як джерельну базу досліджень про Галичину.

Отже, з одного боку, оригінального й самобутнього Бруно Шульца з його чисельними феноменами не було б без непересічної Галичини, багатоголосся галицького пограниччя як особливого місця перетину різних культур, національностей, мов, релігій, цінностей, людського досвіду, вільного й певною мірою мирного їх співіснування, змішування, відкритості одне одному. З іншого, знайомство із «життеписом» Галичини сприяє повнішому та глибшому розкриттю змісту про-

зових творів Бруно Шульца, їх підтекстового змісту, пізнанню реальної дійсності, зокрема галицької, багатства її життєвих асоціацій завдяки оригінальному шульцівському художньому коду.

Важливо й те, що впливи творчої спадщини Бруно Шульца на Галичину наявні й дотепер, зокрема в царині промоції галицьких міст: непересічна творчість митця може й сьогодні наповнити будь-яку галицьку промоцію креативним змістом та залучити до процесу широкі верстви як українства, так і представників багатьох іноземних держав. Згадаймо хоча б Міжнародний Шульцівський фестиваль – зразок довгострокового партнерства світової, насамперед європейської шульцівської спільноти, своєрідний «двигун» реалізації євроінтеграційних прагнень української інтелектуальної еліти (докладніше про Дрогобицький фестиваль Бруно Шульца див. (Маторіна, 2022), літературно-мистецький фестиваль «Друга Осінь», присвячений пам'яті видатного письменника й художника Бруно Шульца тощо. Для Галичини Бруно Шульц – домінантна «теза-родзинка», найефективніша візитівка, яка може в найкращому світлі представити галицькі міста, зокрема Дрогобич, Трускавець, Борислав, Львів.

Залучення до аналізу різноманітного шульцівського матеріалу з його листів, роздумів, статей чи образотворчого дискурсу дасть змогу повніше уявити діалектику взаємозв'язків Бруно Шульца з Галичиною, виявити це в динаміці його багатогранної творчості.

ЛІТЕРАТУРА

- Андрухович Ю., Малиновський Р.** Паралельнокультурність. *Посестри*. Часопис № 8. 19.05.2022. URL : <https://posestry.eu/zhurnal/no-8/statya/paralelnokulturnist-yuriy-andrukhovich-pro-bruno-shulca>
- Бруно Шульц і культура пограниччя : матеріали двох перших едіцій Міжнародного Фестивалю Бруно Шульца у Дрогобичі / наук. ред. В. Меньок. Дрогобич: Коло, 2007. 392 с.
- Гольберг Л.** Віра Меньок : «Шульц – свідчення європейськості України». *Zbrucz*. 26.05.2014. URL : <https://zbruc.eu/node/22727>.
- Маторіна Н. М.** Галицький літературний простір крізь призму концептів пограниччя і галицьке літературне пограниччя. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: філологія*. 2023. № 92. [Прийнято до друку].
- Маторіна Н. М.** Галицькість крізь призму поняття *концепт*. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 59. С. 167–171.
- Маторіна Н. М.** Концепт «Галичина» як теоретико-методологічне підґрунтя наукових розвідок літературознавчого спрямування. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2023. № 89. С. 172–179.

- Маторіна Н. М.** Міжнародний фестиваль Бруно Шульца у контексті євроінтеграційних процесів філологічного спрямування. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика.* 2022. Спецвипуск, присвячений євроінтеграційній тематиці. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 74–81.
- Павлишин А.** Галичина як мислевірус. *Павлишин А. «Нам і далі загрожує вічність».* Київ : Дух і Літера, 2021. Вид. 2-ге. С. 7–16.
- Плохій С.** Пограниччя – це культурна особливість України / зреферувала А. Струк. *Zbrucz.* 28 грудня 2020 р. URL : <https://theukrainians.org/plokhii-yermolenko/>.
- Прохасько Ю.** Можлива історія галицької літератури (I). *Zbrucz.* 20 листопада 2013 р. URL : <https://zbruc.eu/node/15625>.
- Філевич Н.** Бруно Шульц. Життя після життя. *Збруч.* 11.01.2021. URL : <https://zbruc.eu/node/102627>.
- Фіцовський Є.** Бруно Шульц. Книга образів. Київ : Дух і літера, 2014. 560 с.
- Шульц Б.** Цинамонові крамниці та всі інші оповідання в перекладі Юрія Андруховича : оповідання; переклад з польської. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2017. Вид. четверте. 384 с.
- Babiński G.** Pogranicze polsko-ukraińskie: etniczność, zróżnicowanie religijne, tożsamość. Kraków : NOMOS, 1997. 280 s.

REFERENCES

- Andrukhovych, Yu., Malynovskyi, R.** (2021). Paralelnokulturnist [Parallel culture]. *Posestry. Chasopys*, 8. Retrieved from <https://posestry.eu/zhurnal/no-8/statya/paralelnokulturnist-yuriy-andrukhovich-probruno-shulca> [in Ukrainian].
- Menok V. (Ed.)**. (2007). Bruno Shults i kultura pohranychchia [Bruno Schultz and the borderland culture]. *Materialy dvokh pershykh edytsii Mizhnarodnoho Festyvaliu Bruno Shultsa u Drohobychi – Materials of the first two editions of the International Bruno Schultz Festival in Drohobych.* Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
- Golberg, L.** (2014). Vira Menok: «Shults – svidchennia yevropeiskosti Ukrainy» [Vera Menyok: «Shultz is a testimony of the Europeanness of Ukraine»]. *Zbrucz.* Retrieved from <https://zbruc.eu/node/22727> [in Ukrainian].
- Matorina, N. M.** (2023). Halytskyi literaturnyi prostir kriz pryzmu kontseptiv pohranychchia i halytske literaturne pohranychchia [Galician literary space through the prism of the concepts of borderland, Galician borderland and Galician literary borderland]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: filolohiia – Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Series: philology*, 92 (accepted for publication) [in Ukrainian].
- Matorina, N. M.** (2023). Halytskist kriz pryzmu poniattia kontsept [Galicianness through the prism of the notion concept]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii «Filolohiia» – Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series "Philology"*, 59, 167–171. Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka» [in Ukrainian].
- Matorina, N. M.** (2023). Kontsept «Halychyna» yak teoretyko-metodolohichne pidgruntia naukovykh rozvidok literaturoznavchoho spriamuvannia [The concept of «Galicia» as the theoretical and methodological background for scientific investigations of literary studies direction]. *Nova filolohiia. Zbirnyk naukovykh prats – New philology. Collection of scientific papers*, 89, 172–179. Odesa: Vydavnychiy dim «Helvetyka» [in Ukrainian].
- Matorina, N. M.** (2022). Mizhnarodnyi festyval Bruno Shultsa u konteksti yevrointehratsiinykh protsesiv filolohichnoho spriamuvannia [Bruno Schultz international festival in the context of European integration processes of the philological direction]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka. Spetsvypusk, prysviacheniyi yevrointehratsiinii tematytsi – Scholarly notes of V. I. Vernadsky Tavri National University. Series: Philology. Journalism.* Special issue dedicated to European integration topics, 74–81. Kyiv: Vydavnychiy dim «Helvetyka» [in Ukrainian].
- Pavlyshyn, A.** (2021). Halychyna yak myslevirus [Galicia as a mental virus]. In A. Pavlyshyn, «*Nam i dali zahrozuie vichnist*» – “*We are still in danger of eternity*” (pp. 7–16). Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].
- Plokhii, S.** (2020). Pohranychchia – tse kulturna osoblyvist Ukrainy [Literary Borderland is a cultural feature of Ukraine]. In A. Struk (Referred). *Zbrucz.* Retrieved from <https://theukrainians.org/plokhii-yermolenko/> [in Ukrainian].
- Prokhasko, Yu.** (2013). Mozhlyva istoriia halytskoi literatury (I) [A possible history of Galician literature]. *Zbrucz.* Retrieved from <https://zbruc.eu/node/15625> [in Ukrainian].

- Filevych, N.** (2021). Bruno Shults. Zhyttia pislia zhyttia [Bruno Schultz. Life after life]. *Zbrucz*. Retrieved from <https://zbruc.eu/node/102627> [in Ukrainian].
- Fitsovskiy, Ye.** (2014). Bruno Shults. Knyha obraziv [Bruno Schulz. Book of images]. Kyiv: Dukh i litera [in Ukrainian].
- Shults, B.** (2017). *Tsynamonovi kramnytsi ta vsi inshi opovidannia v perekladi Yuriia Andrukhovycha: opovidannia; pereklad z polskoi [Cinnamon Shops and all other short stories in translation by Yurii Andrukhovych: stories; translated from Polish]*. Kyiv: A-BA-BA-HA-LA-MA-HA [in Ukrainian].
- Babiński, G.** (1997). *Pogranicze polsko-ukraińskie: etniczność, zróżnicowanie religijne, tożsamość [The Polish-Ukrainian borderland: ethnicity, religious diversity, identity]*. Kraków: NOMOS [in Polish].